

Lännsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Jan Rees

BESLUT

Datum
2016-12-14

Sida
1(7)
Referens
511-2722-2015

BESLUT OM BILDANDE AV NATURRESERVATET BERGS KLÄTT, ARVIKA KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Lännsstyrelsen det område som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat.

Naturreservatets namn är Naturreservatet Bergs klätt.

Lännsstyrelsen beslutar vidare med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken att upphäva sitt beslut av 1976-08-02, dnr 11.1211-213-76, gällande naturreservatet Bergs klätt i Arvika kommun med tillhörande föreskrifter och skötselplan.

Lännsstyrelsens beslut om upphävande gäller endast under förutsättning att länsstyrelsens beslut om bildande av nytt naturreservat för området vinner laga kraft.

Skötselplan

Lännsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan (bilaga 4) för naturreservatets långsiktiga vård. Denna skötselplan ersätter den tidigare bevarandeplanen för Natura 2000-området Bergs klätt.

Syftet med reservatet

Naturreservatet bildas i syfte att bevara, vårda och utveckla biologisk mångfald i ett område med värdefulla naturskogar, naturskogsartade bestånd och betesmarker. Området ska genom relevant skötsel ha goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av karakteristiska växt- och djursamhällen. Områdets hydrologi ska vara opåverkad av negativa ingrepp. Naturreservatet omfattar natur som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 och som bör förekomma i en omfattning så att området bidrar till gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna Taiga (9010), Näringsrik granskog (9050) och Silikatbranter (8220) i den biogeografiska regionen. Inom ramen för syftet ska friluftsliv och besökares upplevelser av områdets naturvärden gynnas.

Syftet uppnås genom att skogsmark med höga naturvärden lämnas för fri utveckling eller sköts för att öka andelen gamla träd, död ved och lövträd, medan hagmarker och strandängar betas. Återställningsåtgärder som igenläggning av diken i skogsmark utförs för att återskapa sumpskog samt öka mängden död ved, lövträd och gamla träd. Arbetsföretag som inte hör till skötseln av området förhindras och störning på djurliv och besökare minimeras genom reglering av jakten. Områdets tillgänglighet för friluftslivet underlättas genom god framkomlighet för besökare med olika behov samt tillgång till rastplatser, toaletter och pedagogiskt upplagda ledssystem med information om områdets värden.

Skälen för beslutet

Prioriterade bevarandevärden i området är naturtyperna taiga, näringsrik granskog och silikatbranter. Delar av reservatet ingår i nätverket Natura 2000 och minst 15 rödlistade arter förekommer, liksom nordisk klipptuss och grön sköldmossa vilka listats i Habitatdirektivets bilaga 2.

Bergs klätt är genom sin närhet till Arvika ett välbesökt naturområde där särskilda åtgärder underlättar för rörelsehindrade att nå områdets attraktiva blandning av skog, odlingsmark och stränder.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

1. avverka eller på annat sätt skada träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. schakta, tippa, gräva, borra, spränga, dika, dämna, leda bort vatten eller anordna upplag,
3. dra fram mark- eller luftledning,
4. i terrängen och på stigar framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling, eller parkera annat än på anvisad plats,
5. inplantera främmande djur och växter,
6. bedriva jakt.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

7. uppföra byggnad eller annan anläggning,
8. rensa befintliga diken.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. röjning, utmärkning och underhåll av reservatets yttergränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. anläggande och underhåll av parkeringsplatser enligt karta i bilaga 3,
3. anläggande, utmärkning och underhåll av vandringsleder och tillgänglighetsanpassad led med sittbänkar enligt karta i bilaga 3,
4. anläggande och underhåll av anordningar för att underlätta för det rörliga friluftslivet inklusive rastplatser med vindskydd, eldplatser, toalett, bord och bänkar enligt karta i bilaga 3,
5. uppsättande och underhåll av informationstavlor enligt karta i bilaga 3,
6. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial,
7. röjning och avverkning för naturvårdande skötsel och underhåll enligt karta i bilaga 3,
8. slyröjning, betesputs, bränning av vass och förna samt slåtter på betesmarker och vid rastplatser enligt karta i bilaga 3,
9. stängsling av betesmark samt hållande av betesdjur i områden enligt karta i bilaga 3,
10. igenläggning av diken för återställning av sumpskog enligt karta i bilaga 3,
11. omställning av åkermark till betesmark enligt karta i bilaga 3.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Det förbjudet att:

1. samla in eller skada ryggradslösa djur,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. fälla, eller på annat sätt skada, levande eller döda träd och buskar, stående eller omkullfallna,
4. i terrängen och på stigar framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling, eller parkera annat än på anvisad plats,
5. elda annat än på anvisade platser,
6. ställa upp husvagn nattetid.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

7. organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ovan gäller inte för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av

- växt- och djurliv inom naturreservatet,
- c) underhåll av befintlig väg med diken, och parkeringsplatser under förutsättning att grov död ved inte lämnar reservatet,
 - d) innehavare av särskild rätt att utöva skydds jakt på skadat vilt samt vildsvin. Vid körning i terräng ska skador på mark och vegetation undvikas. Skada definieras här som bestående längre än en växtsäsong,
 - e) fordonstrafik på väg som är upplåten för allmän trafik,
 - f) Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, vid röjning inom fornvårdsområden enligt karta i bilaga 3,
 - g) skötsel och bruk av åkermark inklusive borttagning av inväxande grenar över åkermark, nödvändig för betesdrift och skötsel av betesmarker eller för skötsel av produktionsskog enligt karta i bilaga 3,
 - h) upplag av sten som plockats från åkermark enligt karta i bilaga 3, i form av odlingsrösen på solbelysta ytor i nära anslutning till åkermarken,
 - i) person med rörelsenedsättning vid framförande av rullstolar eller så kallade fyrhjulingar som framförs av förare med dispens från bestämmelsen i terrängkörningslagen på grund av rörelsenedsättning.

Föreskrifterna under C gäller även för markägare, arrendator och annan rättighetsinnehavare.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Bergs klätt
Län	Värmland
Kommun	Arvika
Natura 2000-område	SE0610189 Bergs klätt
Lägesbeskrivning	Två km sydväst om Jössefors i norra delen av Glafs fjorden.
Församling/Socken	Älgå
Topografisk karta	11CSV
Naturgeografisk region	21A, Sydvästra Sveriges kuperade skogslandskap.
Fastigheter	Berg med Jösseforsen 1:1, 1:43 och 1:83.
Fastighetsknutna rättigheter som berör reservatet	Servitut på fastigheten Berg med Jössefors 1:43, bl.a. med rätt för besöks trafik på befintliga vägar samt parkeringsplats.
Areal	269 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland
Ägare	Staten och privata.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Bakgrund

Naturreseptatet Bergs klätt bildades 1976. I det beslut som då fattades fanns en direkt koppling rörande skogens skötsel mellan beslutet och skötselplanen. I samband med utpekandet av en del av Naturreseptatet Bergs klätt som Natura 2000-område gjordes en bevarandeplan för det området. Förändringar i skötseln av vissa delar har därför blivit nödvändiga samtidigt som behovet av förbättrad tillgänglighet har ökat. Ärendet har också lett till förändringar av gräns samt ytterligare intrång i markanvändningen och därmed ersättning till markägarna. En revidering av naturreseptatets syfte, föreskrifter och skötselplan har därför bedömts vara nödvändig.

Länsstyrelsen bedömer därmed att det finns synnerliga skäl till ett upphävande av det tidigare beslutet att bilda naturreseptat (1976-08-02, dnr 11.1211-213-76), fattat med stöd av 7 § naturvårdslagen.

Synpunkter på förslaget till beslut

Yttranden har inkommit enligt följande:

Arvika kommun, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Jägareförbundet avstyrker förslaget i den del som avser förbud mot jakt.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Förslaget till förbud mot jakt är tillkommet för att motverka störning på, och risker för, friluftslivet eftersom Bergs klätt under de senaste åren har utvecklats till ett välbesökt naturreseptat under hela året. Det finns därför goda skäl till att jakt förbjuds.

Länsstyrelsens bedömning

Med hänsyn till naturreseptatets höga biologiska, kulturhistoriska och sociala värden kvarstår Länsstyrelsens tidigare bedömning att detta är ett mycket skyddsvärt område vars värden endast kan säkerställas genom att området är skyddat som naturreseptat. För att säkerställa prioriterade bevarandevärden och öka områdets samlade värden anser Länsstyrelsen att en revidering av syftet med reservatet samt föreskrifter och skötselåtgärder är befogat och som genomförs med ett nytt beslut i kombination med upphävande av beslutet från år 1976.

Genom en reservatsbildning av Bergs klätt bevaras ett attraktivt landskapsavsnitt med naturtyperna taiga, näringsrik granskog med inslag av ädellöv och hassel, bergsbranter, hävdad strandäng, hävdad hagmark, mossorna nordisk klipptuss och grön sköldmossa, strandängsfåglar samt mycket höga besöksvärden. Naturskogen i reservatet innehåller viktiga strukturer som gamla och grovbarkiga träd, solbelysta tallstammar och död ved i solöppna och beskuggade lägen. De hävdade betesmarkerna hyser den viktiga strukturen kortbetad gräsvål som är en förutsättning för födosök för många rastande och häckande fåglar.

Vid allmänhetens besök i området är upplevelsen till stor del beroende av stillhet och relativ orördhet; det ger tid för ostörd kontemplation över syn- och hörselintryck. Motorljud och andra störningar som hör till det vanliga samhällslivet minimeras genom flera av föreskrifterna.

Som naturreservat kommer området att skötas med syfte att gynna naturvärdena och att tillgängliggöra området för det rörliga friluftslivet. Naturvårdande åtgärder ska utföras för att utöka livsmiljöerna för de hårt trängda skogslevande arter som har en fristad i området.

Bildande och förvaltning av naturreservatet Bergs klätt är del i Länsstyrelsens arbete med miljö kvalitetsmålen "Levande skogar", "Ett rikt odlingslandskap" och "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet är även ett led i Sveriges internationella åtaganden (Natura 2000) om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet följer nationella och regionala riktlinjer och strategier för prioritering av naturreservatsskydd, vilka bygger på Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Delar av området har förklarats som Natura 2000-område av EU-kommissionen.

Naturreservatet Bergs klätt och dess omgivning har även ett stort värde för kulturmiljövården och delar av naturreservatet utgörs av fornlämningsområden vilka skyddas enligt kulturminneslagen (1988:950). I princip hela fastmarksdelen av området är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (1784K02).

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Ingen kommunal detaljplan eller områdesbestämmelse enligt plan- och bygglagen finns som berör området. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Bergsstaten.

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans eller proportion mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna har kompenserats för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen har enligt 2 kap. 8 § miljö tillsynsförordningen (2011:13) ansvaret för tillsynen över naturreservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utvidgade åtgärder för skötsel av de kulturlämningar som ligger inom Natura 2000-området, t.ex. gallring och fällning av träd, kräver Natura 2000-tillstånd från Länsstyrelsen enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Samma sak gäller för undersökning av fornlämningar i enlighet med 2 kap. Kulturmiljölagen. Skötselåtgärder av de fornminnen som ligger inom det område som utgörs av Taiga enligt Natura 2000 och som omfattar större areal än det synliga fornminnet, kräver likaså Natura 2000-tillstånd.

Skydds jakt på vildsvin är tillåtet utan undantag hela året på mark med jordbruksgrödor eller som används till yrkesmässig trädgårdsodling om djuren där orsakar skada på grödor och odling, enligt Jaktförordningen (1987:905) bilaga 4. Den jakträttshavare som jagar för att förebygga skador av vilt är skyldig att till Länsstyrelsen lämna de uppgifter om jakten som Naturvårdsverket föreskriver.

Person med rörelsenedsättning ska, för att kunna åberopa undantag från förbud mot terrängkörning i reservatsföreskrifterna, ha beviljad dispens från terrängkörningslagen för framförande av terränggående fordon som kräver sådan dispens.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen gäller inte inom reservatet (se 4 § skogsvårdslagen).

Eftersom Naturreservatet Bergs klätt delvis är ett Natura 2000-område krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom detta område enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Detta gäller oavsett om verksamheten/åtgärden sker i eller utanför området. Verksamheter och åtgärder som är nödvändiga för områdets skötsel och förvaltning är dock undantagna från denna tillståndsplikt.

Reservatets skötselplan är utformad så att den uppfyller kraven för en bevarandeplan, vilket ska finnas för varje Natura 2000-område. Någon separat bevarandeplan för Natura 2000-området Bergs klätt finns således inte.

Länsstyrelsen i Värmlands län är förvaltare av naturreservatet.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5.

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut i detta ärende. Handläggare Jan Rees har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också länsråd Johan Blom, verksamhetschef Torben Ericson och enhetschef Thomas Östlund.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Karta med specifikation till B-föreskrifter
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Värmland

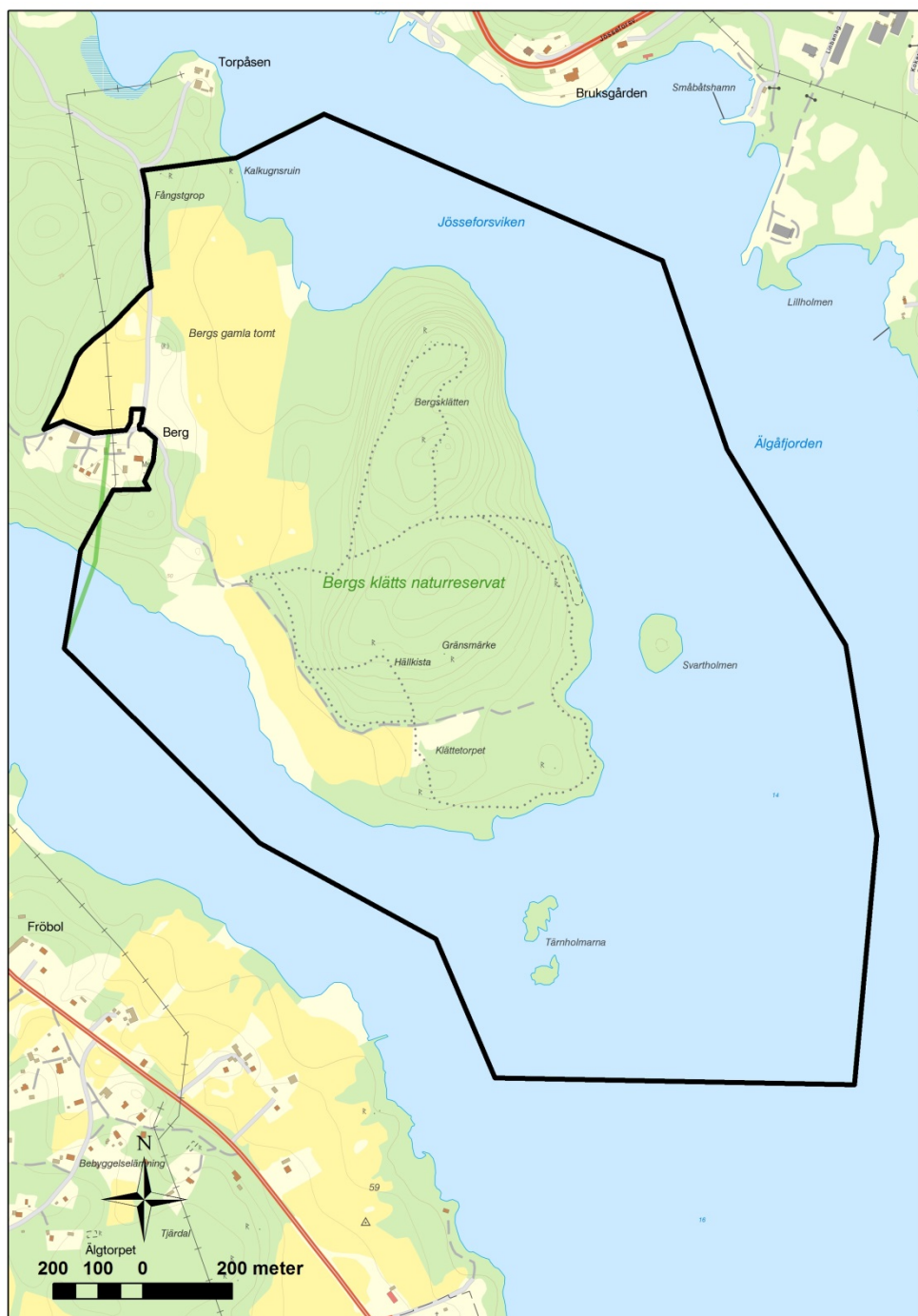
Naturvård
Jan Rees

BESLUTSKARTA

Datum
2016-12-14

Bilaga 1

Referens
511-2722-2015

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutscharta för Naturreservatet Bergs klätt (svart linje).

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Växnäsgatan 5
Telefon: 010-224 70 00 (växel) Fax: 010-224 71 10 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Jan Rees

ÖVERSIKTSKARTA

Datum
2016-12-14

Bilaga 2

Referens
511-2722-2015

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Översiktskarta för Naturreservatet Bergs klätt (streckat svart område).

Postadress: Länsstyrelsen Värmland, 651 86 KARLSTAD Besöksadress: Växnäsgatan 5
Telefon: 010-224 70 00 (växel) Fax: 010-224 71 10 E-post: varmland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/varmland

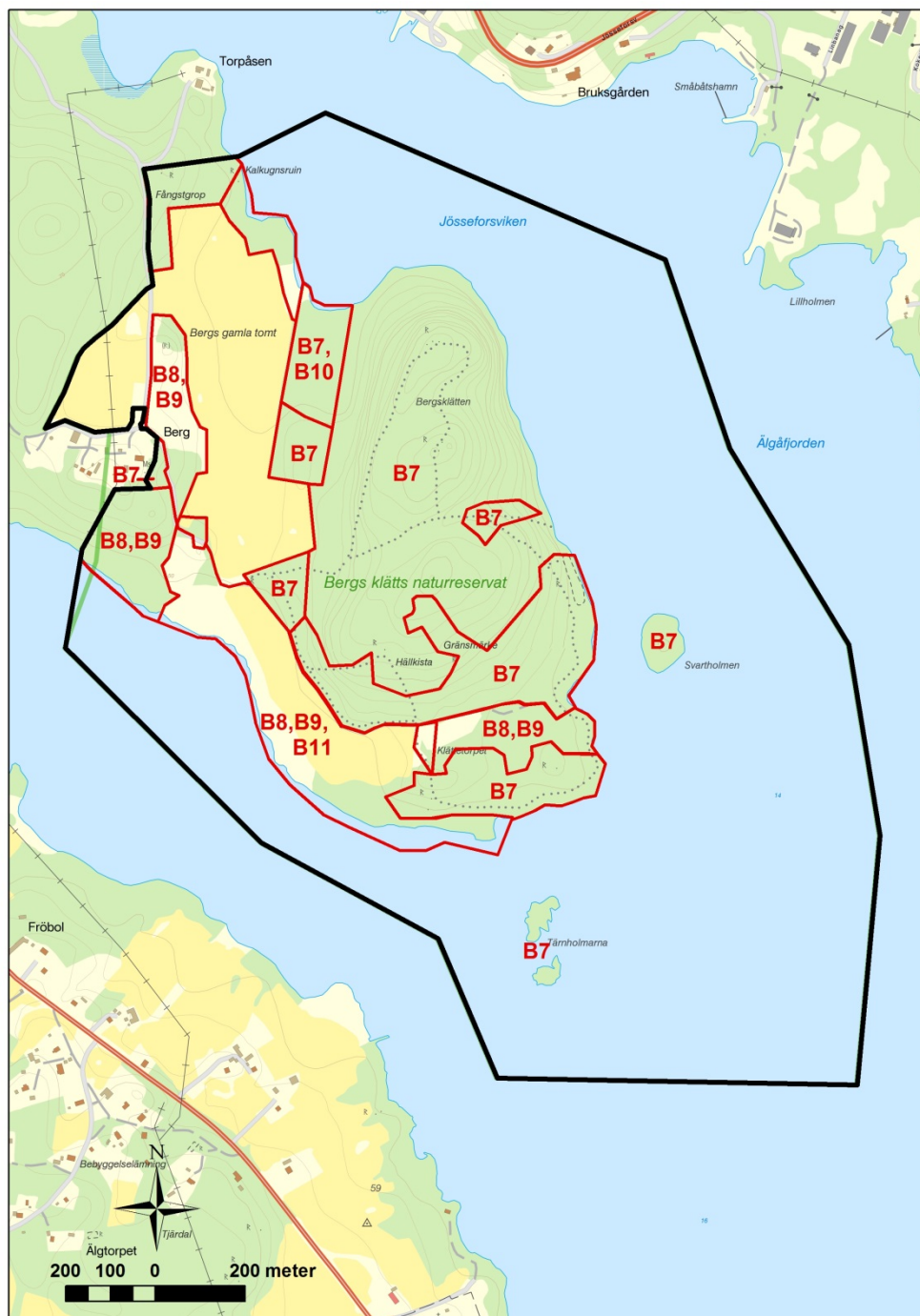
Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Jan Rees

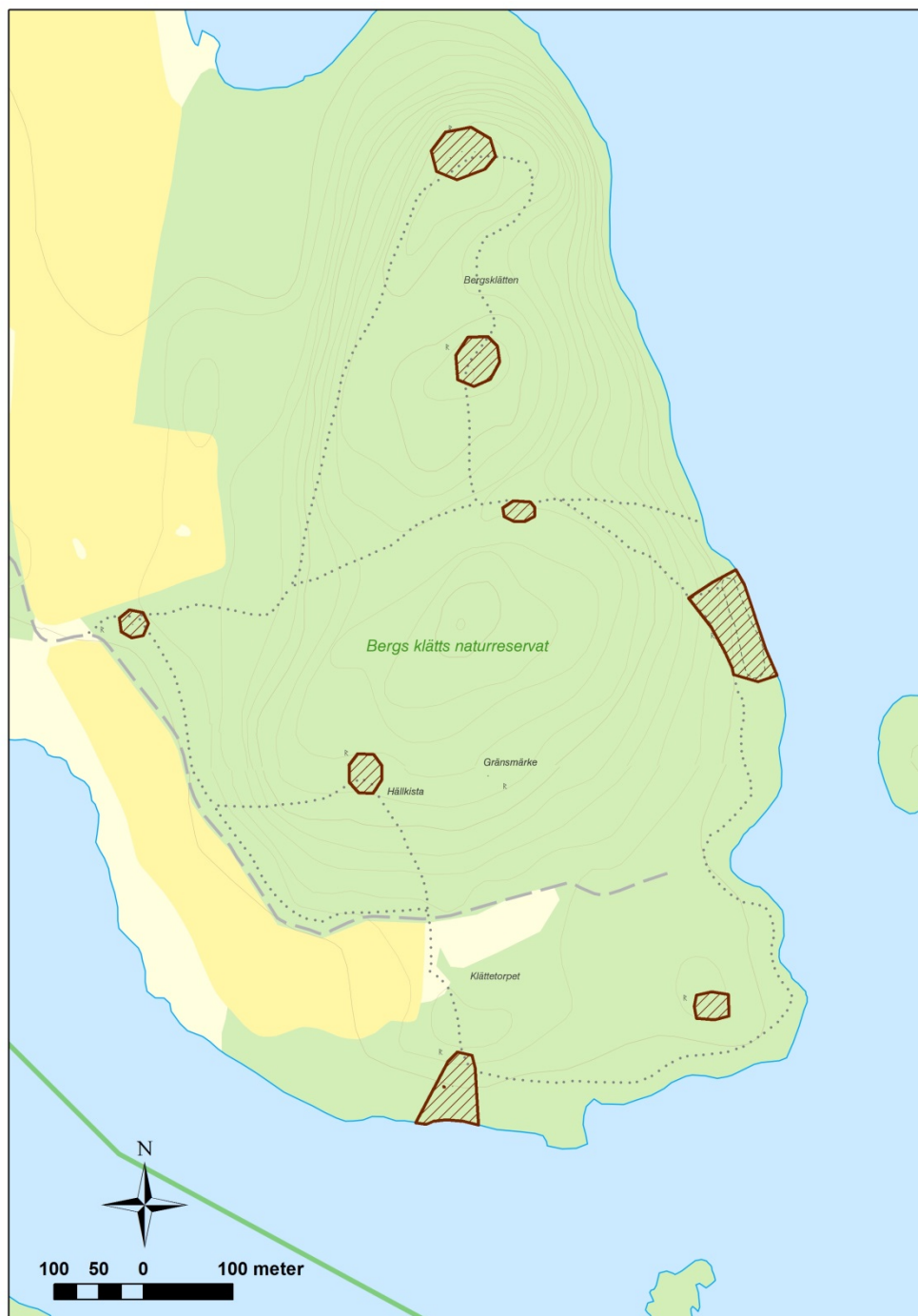
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta som visar anläggningar för friluftslivet enligt föreskrifterna B2-B5 inom naturreservatet Bergs klätt.

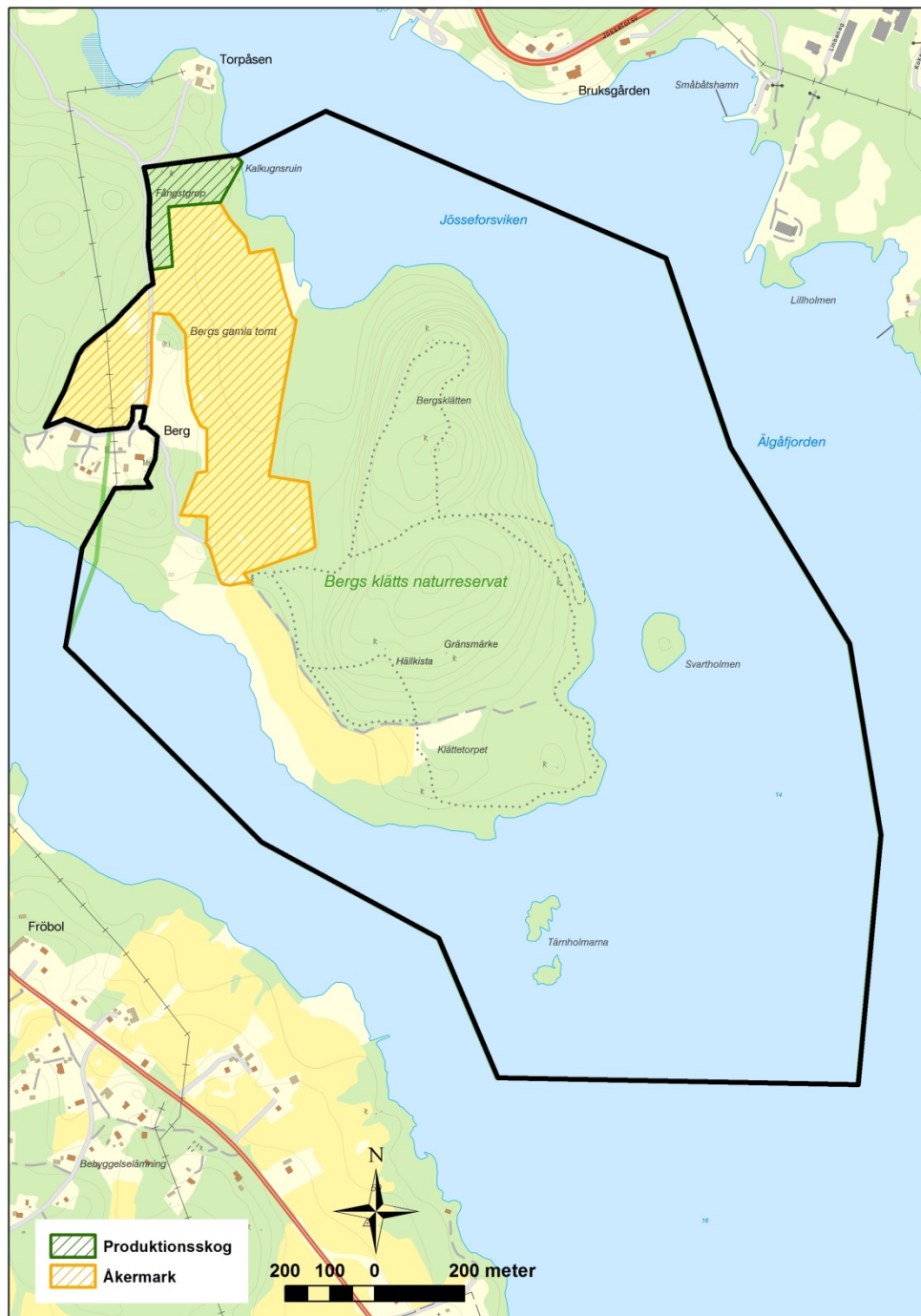
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta som visar naturvårdsåtgärder för enligt föreskrifterna B7-B11 inom naturreservatet Bergs klätt.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta som visar fornvårdsområden med undantag f) från föreskrifterna inom naturreservatet Bergs klätt.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta som visar åkermark och produktionsskog med undantag g) från föreskrifterna inom naturreservatet Bergs klätt.

Länsstyrelsen
Värmland

Naturvård
Jan Rees

SKÖTSELPLAN

Datum
2016-12-14

Bilaga 4

Referens
511-2722-2015

Sida
1(13)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BERGS KLÄTT

1. Syftet med naturreservatet

Naturreservatet bildas i syfte att bevara, vårda och utveckla biologisk mångfald i ett område med värdefulla naturskogar, naturskogsartade bestånd och betesmarker. Området ska genom relevant skötsel ha goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av karakteristiska växt- och djursamhällen. Områdets hydrologi ska vara opåverkad av negativa ingrepp. Naturreservatet omfattar natur som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 och som bör förekomma i en omfattning så att området bidrar till gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna Taiga (9010), Näringsrik granskog (9050) och Silikatbranter (8220) i den biogeografiska regionen. Inom ramen för syftet ska friluftsliv och besökares upplevelser av områdets naturvärden gynnas.

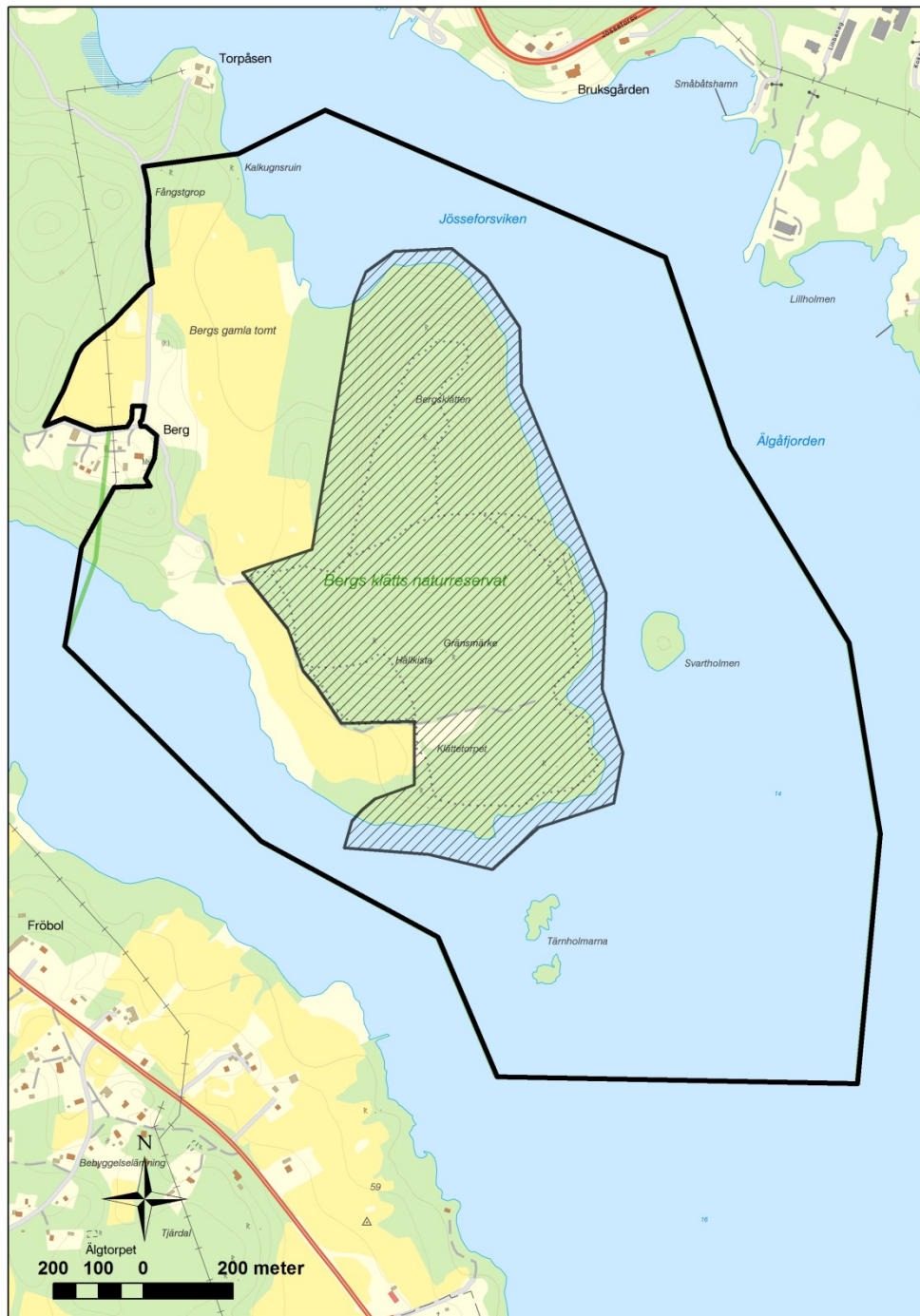
Syftet uppnås genom att skogsmark med höga naturvärden lämnas för fri utveckling eller sköts för att öka andelen gamla träd, död ved och lövträd, medan hagmarker och strandängar betas. Återställningsåtgärder som igenläggning av diken i skogsmark utförs för att återskapa sumpskog samt öka mängden död ved, lövträd och gamla träd. Arbetsföretag som inte hör till skötseln av området förhindras och störning på djurliv och besökare minimeras genom reglering av jakten. Områdets tillgänglighet för friluftslivet underlättas genom god framkomlighet för besökare med olika behov samt tillgång till rastplatser, toaletter och pedagogiskt upplagda ledsystem med information om områdets värden.

2. Administrativa data

Objektnamn	Naturreseptatet Bergs klätt
NVR-nummer	2002138
Kommun	Arvika
Natura 2000-område	SE0610189
Skyddsstatus för Natura 2000	SAC
Areal för Natura 2000	69 ha
Markslag och naturtyper*:	
Produktiv skogsmark	73,3 ha
Tallskog	16,8 ha
Granskog	17,0 ha
Barrblandskog	4,4 ha
Lövblandad barrskog	1,2 ha
Triviallövskog	13,6 ha
Ungskog inklusive hyggen	20,2 ha
Impediment	7,4 ha
Odlad mark	27,0 ha
Betesmark	2,4 ha
Övrig öppen mark	2,4 ha
Exploaterad mark	1,3 ha
Sjöar och vattendrag	155,2 ha
Total areal	269,0 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Hällmarkstallskog, näringsrik granskog, inslag av ädellöv och hassel, bergsbranter, hävdad strandäng och hagmark
Strukturer	Gamla träd, grovbarkiga träd, solbelysta tallstammar, solbelyst död ved, fuktig och beskuggad död ved, lodytor, kortbetad grässvål
Arter	Nordisk klipptuss, grön sköldmossa, klockgentiana, nötkråka
Friluftsliv	Attraktiv landskapsbild med vyer över öppna landskap och den dramatiska skogbevuxna klätten.
Naturtyper i Natura 2000**	
Silikatbranter (8220)	0,58 ha
Taiga (9010)	37,26 ha (29,7 ha)
Näringsrik granskog (9050)	3,04 ha (2,76 ha)
Art i Natura 2000	Nordisk klipptuss (1981)

*arealer för markslag och naturtyper baseras på KNAS. Summan är en summering av de ingående delområdenas avrundade arealer. Avrundningen kan innebära att den sammanlagda KNAS-arealen inte är den samma som reservatets totala areal.

**areal för Natura 2000-området och dess ingående naturtyper baseras på underlag i NNK vid tidpunkten för beslutet. Arealerna har ännu inte beslutats av EU sedan förra uppdateringsstillfället och nu gällande arealer anges inom parentes.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Utbredningen av Natura 2000-området Bergs klätt (streckat område) inom naturreservatet med samma namn.

3. Historisk markanvändning

Bergs klätt är i hög grad präglad av tidigare bosättning och markanvändning. Det finns rikligt med fornlämningar från stenålder och bronsålder som tyder på att människan nyttjat området under lång tid. Klätten var tidigare en ö men landhöjningen har sedan successivt erbjudit mer och mer odlingsmark. Det är framförallt klätterns västra och södra

sida som genom århundradena kommit att utvecklas till odlingslandskap med både åkermark och betesmarker.

Idag brukas den öppna åkermarken närmast Bergs gård. Betes- och slåttermarkerna betas av framförallt nöt; runt gården även av hästar och får. Strandzonen i norr används inte längre som fodermark, utan är igenvuxen med viden och al. Betesmarkerna närmast gården och längs vattnet i söder har restaurerats i omgångar under de senaste åren. Även skog på den gamla före detta åkermarken öster om Klättetorpet har avverkat och området hävdas nu som hagmark.

Skogen på klätten sköts numera på ett sätt som gynnar naturskogsartade förhållanden med prioritet på taiga som hållmarkstallskogen på klätten, lövrik, näringsrik granskog och ökat inslag av lövträd och död ved i barrdominerade områden.

4. Områdets bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden inom Natura 2000-området

De prioriterade bevarandevärdena inom Natura 2000-området utgörs av de tre naturtyperna klippvegetation på silikatrika bergytter (8220), västlig taiga (9010) och örtrika, näringsrika skogar med gran (9050), liksom arten nordisk klipptuss (1981). Skogarna i området är naturskogsartade och hyser en mängd hotade och ovanliga arter. På strandängen förekommer den rödlistade (VU) klockgentianan.

Övriga biologiska bevarandevärden

Inom reservatet finns öppna strandängsmiljöer samt hagmarker med rika bestånd av hassel, en av flera arter och strukturer som har en sydlig prägel. Strandängsmiljön är viktig som livsmiljö för känsliga arter, som lek-, yngel- och uppväxtmiljö för fisk och groddjur och som häcknings- och rastplats för strandanknutna fågelarter.

Kulturhistoriska bevarandevärden

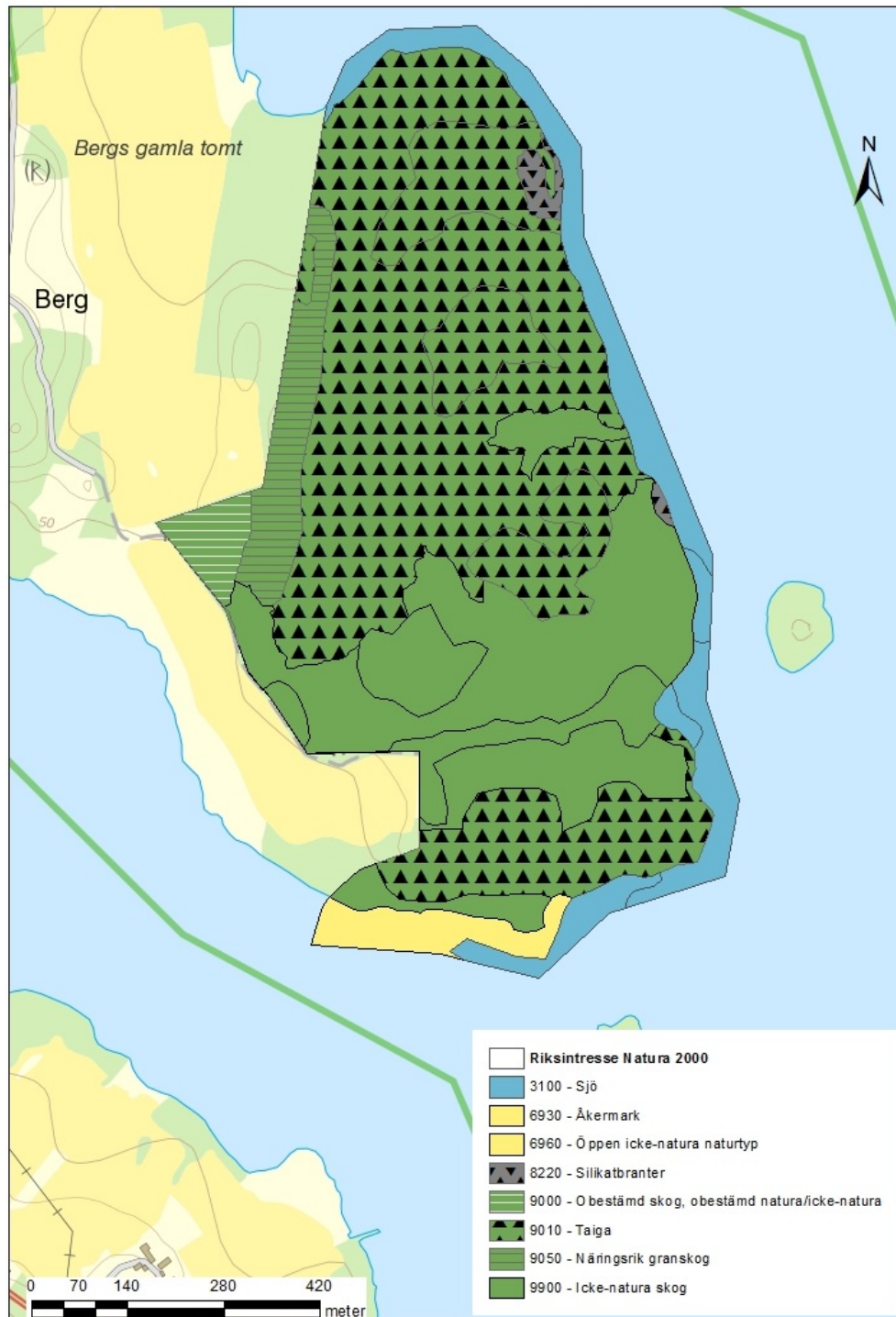
Bergs klätt hyser kulturhistoriska lämningar från flera olika tidsepoker. På klättens topp och östsida finns många gravrösen från bronsåldern, en hållkista från stenåldern och kolbottnar från olika perioder. I reservatets norra del finns också en fångstgrop och en kalkugn. Bergs gård har anor från medeltiden och omnämns i en isländsk saga från 900-talet. På 1600-talet upprättades kartor över gården som den då såg ut med indelning av den brukade marken i flera avdelningar, varje del kringgårdad av gårdesgårdar och i tillämpliga fall vatten och åkertegar eller ängsmarker. Den hävdade marken hade nästan lika stor utbredning som i dagsläget.

Bevarandevärden för friluftslivet

Bergs klätt har stor betydelse som besöksobjekt genom den vackra landskapsbilden med en blandning av naturskog, hagmarker och strandängar, samt ett rikt växt- och djurliv. Tillgängligheten till området har förbättrats genom en mängd anordningar på senare år och parkeringsplatsen ger möjlighet för buss att parkera och vända samt har plats för omkring 30 bilar.

Geovetenskapliga bevarandevärden

Klätten utgörs av en starkt markerad höjd med brantpartier åt norr, öster och väster. I den västvända branten har frostsprängd sten rasat nerför branten och en talusbrant har bildats.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturtyper inom Natura 2000-området Bergs klätt.

5. Skötselområden

Skötselområde 1: Åkermark, 25 hektar

Skötselområdet utgörs av två enheter åkermark i den västra delen av reservatet. Åkermarken är privatägd och brukas för spannmålsodling inom ramen för aktivt konventionellt jordbruk. I anslutning till åkermarken finns många biologiskt känsliga miljöer, vilka bildar övergångszoner till kringliggande marker, t.ex. i form av åkerrenar, öppna diken och brynzoner. Öppethållande av åkermarken är av stor vikt för landskapsbilden i reservatet.

Bevarandemål

Området utanför själva klätten består av åkermark som brukas så att den öppna landskapsbilden bibehålls. Jordbruket bedrivs så att olägenheter för besökare till reservatet undviks och så att avrinningsvatten från åkermarken inte tillför gödningsämnen eller bekämpningsmedel till andra delar av reservatet eller till Glafs fjorden. Åkermarken ska vara öppen och brukas skonsamt med sprutningsfria kantzoner mot bryn. I det fall åkermark inte brukas tillfälligt så ska den läggas i träda.

Åtgärder

Åkermarken hävdas framgent så att skötselområdet fortsatt hålls öppet utan igenväxningsvegetation. Eventuell besprutning med bekämpningsmedel och gödsling inom skötselområdet utförs tidiga morgnar.

Skötselområde 2: Betesmarker, 32 hektar

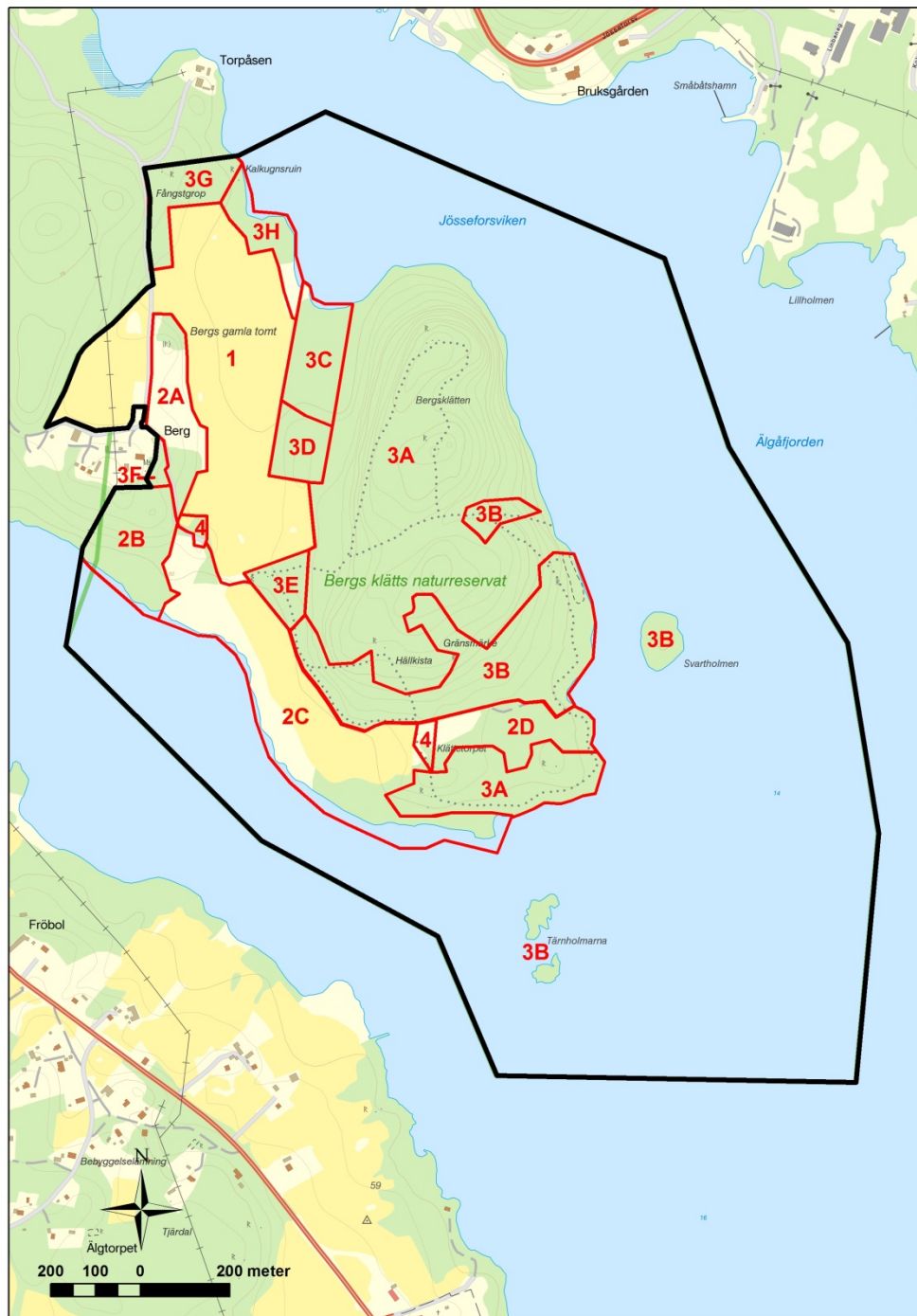
Betesmarkerna ligger i den södra delen av reservatet och utgörs av tre trädbärande hagmarker (2A, 2B och 2D) och en stor strandäng (2C). I sydliga delen av delområde 2C, i ett litet område i strandkanten, förekommer klockgentiana *Gentiana pneumonanthe*. Strandängen och hagmarkerna hyser ett rikt och varierat fågelliv som lockar till sig fågelintresserade besökare.

Bevarandemål

De trädbärande hagarna (2A, 2B och 2D) ska ha ett anpassat betestryck så att ingen skadlig förnaansamling sker, vilket gynnar en betespräglad flora och fauna. Strandängen (2C) ska vara fri från buskar och träd. Vedartad vegetation av igenväxningskaraktär ska inte förekomma inom skötselområdet och utbredningen av ohävdarter som t.ex. brännässlor och älgört ska vara mycket liten. Klockgentiana ska förekomma i en livskraftig population. Strandängarna ska ha ett påtagligt fågelliv med både häckande och rastande strandängarter.

Åtgärder

Hela skötselområdet hävdas i fortsättningen med bete. Inom delområde 2C finns tidigare åkermark som omvandlas till betesmark. Inom delområde 2D glesas trädskiktet ut för ökad solinstrålning till marken och enstaka lågor lämnas kvar i solbelysta lägen för att gynna insektslivet, dock inte så att de hindrar hävden.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Karta över skötselområden inom naturreservatet Bergs klätt.

Skötselområde 3A: Barrnaturskogar, 41 hektar

Skötselområdet innefattar större delen av skogen på klätten, där stora delar helt saknar spår av modernt skogsbruk. Här finns naturtyperna västlig taiga (9010) och örtrik, näringsrik skog med gran (9050). Den branta topografin medför att delar av området inte beskogats och att berget går i dagen. I den östra branten förekommer naturtypen silikatrika bergtytor (8220) och i den norra branten har Natura 2000-arten nordisk klipptuss påträffats.

Bevarandemål

Barnnatureskogen ska innehålla viktiga strukturer som gamla och grovbarkiga träd, solbelysta tallstammar samt rikligt med död ved i olika stadier av nedbrytning. Området ska utgöra en god livsmiljö för hotade och missgynnade arter som förekommer i området och andra arter som är naturliga för naturtypen. Arealerna taiga (9010) ska vara minst 37,26 ha, arealen näringsrik granskog (9050) ska vara minst 3,04 ha och arealen silikatbranter (8220) ska vara minst 0,58 ha. Mossan nordisk klipptuss (1981) som förekommer i klättens nordvända branter, ska finnas kvar i en livskraftig population.

Bevarandetillstånd

För naturtyperna taiga och näringsrik granskog bedöms bevarandetillståndet vara icke-gynnsamt på grund av att skogarna har haft en alltför stor mänsklig påverkan vilket har lett till att det finns för få gamla träd och för lite död ved. För naturtypen silikatbranter anses tillståndet däremot vara gynnsamt. Bevarandetillståndet för mossan nordisk klipptuss är okänt.

Åtgärder

Hela skötselområdet utvecklas i första hand genom fri utveckling med intern dynamik men manuellt borttagande av gran inom ytor med talldominerad skog kan vara nödvändigt som ersättning för skogsbrand.

Skötselområde 3B: Lövrik barrskog, 12 hektar

Större delen av området utgörs av äldre, grov granskog men några ytor är utvecklingsmark inklusive hyggen av olika ålder med naturligt föryngrad lövrik ung skog. På Svartholmen och Tärnholmarna finns ett övre skikt av äldre tall och ett undre skikt av både barrträd och lövträd som föryngrats spontant.

Bevarandemål

Området ska utgöras av flerskiktad skog med inslag av gamla, grovbarkiga träd, hålträd och solbelyst död ved. Området ska utgöra en god livsmiljö för hotade och missgynnade arter som förekommer i området och andra arter som är naturliga för habitatet. Beståndet på Svartholmen och Tärnholmarna ska vara glest och genomsiktligt och domineras av gammal tall med inslag av lövträd.

Åtgärder

Hela skötselområdet utvecklas i första hand genom fri utveckling med intern dynamik men manuellt borttagande av gran inom ytor med talldominerad skog kan vara nödvändigt som ersättning för skogsbrand. Skötseln har som mål att bevara de gamla tallarna och därmed förstärka livsmiljöerna för reliktböck och tallticka, samt utveckla trädskiktet för häckning av rovfåglar och hålhäckande fåglar.

Skötselområde 3C: Lövrik sumpskog, 3 hektar

Skötselområdet utgörs av före detta ängs- och åkermark med ett flertal diken, som ursprungligen har varit sumpskog. Ett planterat granbestånd avverkades vintern 2011-12 och då lämnades lövträd och buskar, bland annat hassel, samt en del död ved. I östra delen mellan den avverkade

granplanteringen och Klätten löper ett nordvänt dråg med resterna av en sumpskog med klibbal och gran på socklar. Den södra delen är inte så väldränerad och här finns ett dråg med klibbalkärr och stående vatten. Buskskiktet utgörs här av skogstry, hassel och druvfläder medan fåltskiktet bland annat innehåller harsyra, lundstjärnblomma, trolldruva, ormbär och knölsyska.

Bevarandemål

Sumpskogen ska vara lövrik, med ett minimalt inslag av gran, men hysa ett stort hasselbestånd. Mängden död ved ska vara hög. Markens naturliga hydrologi ska vara opåverkad av tidigare dikningar.

Åtgärder

Hydrologin inom sumpskogen återställs genom att diken som avvattnar området läggs igen. Lövträd och hassel gynnas genom att uppväxande gran avlägsnas vid behov.

Skötselområde 3D: Lövrik tallskog med hassel, 2 hektar

Skötselområdet utgörs av en liten höjdrygg väster om själva klätten, med en frötallskärm och spridda lövträd, rikligt med hassel och enbuskage. Några av hasselbuskagen innehåller rikligt med grova och döda grenar. Höjden omges av åkermark i söder och väster, varför solinstrålningen är stor.

Bevarandemål

Området ska vara en gles tallskog med spärrgreniga, grova tallar som är solbelysta. Övriga delar av skogen utgörs av lövträd och tillgången på hasel är stor. Förekomsten av död ved är god. Avgränsningen mot åkermarken i väster och söder utgörs av en 5-10 meter bred brynzon med buskar, bärande träd och örter.

Åtgärder

Brynzonen breddas genom att buskar, bärande träd och örter gynnas medan uppväxande gran och lövsly avlägsnas vid behov. Gran avlägsnas även i andra delar av skötselområdet för att skapa en lövrik skog runt tallarna.

Skötselområde 3E: Lövskog med hassel, 1 hektar

Detta är ett lövdominerat område med förekomst av lind, asp, klibbal och hassel. På våren täcks marken av vitsipps- och blåsippsmattor. En del död ved förekommer redan idag i området men på sikt ska mängden död ved öka.

Bevarandemål

Området ska utgöras av ett lövbestånd med gamla grova träd, hög andel döende och död ved samt hassel i buskskiktet. Förutsättningar ska finnas för en rik blomning av blåsippor och vitsippor om våren.

Åtgärder

Gran avlägsnas vid behov för att gynna lövträd, hassel och örter. I det södra skogsbrynet avlägsnas även lövsly för att gynna vårfloran.

Skötselområde 3F: Hävdad hasselbuskage, 0,3 hektar

Området består av ett äldre hasselbestånd i en östvänd sluttning där grässvålen mellan buskarna slås regelbundet och har utvecklats till att vara relativt örtrik. Trädskiktet utgörs av ett glest bestånd av lövträd.

Bevarandemål

Ett helt lövdominerat bestånd med hassel där hasselbuskagen är i olika stadie av utveckling och en del innehåller rikligt med grova och döda grenar. Delar av slänten har en välhävdad örtrik grässvål.

Åtgärder

Gran avlägsnas vid behov för att gynna lövträd, hassel och örter. Hela skötselområdet slås årligen för att skapa bättre förutsättningar för en örtrik flora.

Skötselområde 3G: Produktionsskog, 3 hektar

Området består dels av ett större område där planterad granskog avverkades nyligen men lövträd och död ved sparades. I öster finns en mindre del med lövrik yngre skog i ett smalt bestånd längs vägen. I öster invid stranden, som i den här delen är klippstrand, finns en gammal kalkugn och en kort led finns markerad från bilvägen ner till ugnen. Marken brukas som produktionsskog.

Bevarandemål

Brukad blandskog med hög andel lövträd.

Åtgärder

Skogsbruk med generell hänsyn.

Skötselområde 3H: Strandskog, 3 hektar

Området består av ett låglänt strandparti med örter och buskar och är i nuläget en ohävdad strandäng. Det har pedagogiskt värde för jämförelse med den hävdade strandängen i södra delen av reservatet.

Bevarandemål

En ohävdad och igenväxande strandäng med träd och buskar och rikligt med död ved.

Åtgärder

Området lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 4: Friluftsliv

Naturreseptatet Bergs klätt är ett mycket välbesökt strövområde, främst uppskattat för den vackra landskapsbilden, en varierad natur, behagliga vyer och fina promenadstigar. Området hyser ett intressant växt- och djurliv liksom många spännande kulturlämningar. Det ligger dessutom nära tätorten Arvika.

Parkeringsytorna har plats för omkring 30 bilar. Dess södra del är öppen med en mycket välhävdad gräsyta som sköts manuellt, runt några hasselbuskar och enstaka grova träd. Tack vare det kortklippta gräset har

marken torrängskaraktär. Här står ett par sittgrupper med utsikt söderut över hagmarken ner mot strandängen. Sittgrupperna är skuggade av några höga träd som står inne i hagen. I anslutning till parkeringsytan finns en lövdominerad dunge bestående av främst asp, björk och sälg med ett buskskikt av bland annat kanelros och brakved. I dungen finns en tillgänglighetsanpassad torrtoalett.

Från parkeringsplatsen utgår reservatets markerade leder, vilka är uppdelade i dels en tillgänglighetsanpassad del som slutar vid en rastplats vid stranden med vindskydd och eldningsplats, dels flera leder i terrängen som passerar olika naturtyper och ett flertal fornlämningar.

Följande anordningar finns i nuläget i reservatet:

- två tillgänglighetsanpassade torrtoaletter,
- en övrig torrtoalett,
- två rastplatser med vindskydd och eldningsplats vid stranden, varav en är tillgänglighetsanpassad och belägen i slutet av den led som anpassats för t.ex. rullstolar och barnvagnar,
- två enklare rastplatser med bord och bänkar, dels vid parkeringen, dels vid Klättetorpet,
- en led med flera viloplatser som anpassats för rullstolar, barnvagnar och personer som har svårt att gå i terräng,
- ett system av andra leder,
- informationsskyltar på flera platser,
- en naturstig.

Bergs Klätt är det mest besökta, och hittills mest besöksanpassade, naturreservatet i Arvika kommun. Det är viktigt att vidmakthålla och utveckla de anordningar som finns, både för att möta det ökade besöksstrycket och för att skydda området från slitage och nedskräpning.

Bevarandemål

Reservatet ska vara ett omtyckt besöksmål med tilltalande vyer, öppna betesmarker och ett rikt växt- och djurliv samt ha god tillgänglighet för allmänheten med bil eller buss. Reservatparkeringen ska ha plats för minst 30 bilar samt vändutrymme för buss och det ska finnas välhävda grönytor med inbjudande rast- och viloplatser.

Delar av reservatet ska vara anpassat för personer som har svårt att gå i terräng med tillgänglighetsanpassade lättgångna leder, lättläst och åtkomlig aktuell information samt lämpliga rastplatser. Rastplatser, eldstäder och vindskydd ska finnas i tillräcklig mängd för besökarnas behov och det ska finnas ved tillgängligt vid eldstäderna.

Åtgärder

Naturreservatets gräns markeras enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Parkeringsplatser och vägen till dessa underhålls vid behov och om det bedöms nödvändigt kan parkeringsplatsen utvidgas norrut. Vid behov kan en vägbom med kodlås sätts upp efter parkeringsplatsen och koden kan sedan lämnas ut till personer som har särskilt behov. Eldstäder, vindskydd och rastplatser underhålls vid behov och ytterligare anläggningar kan vid behov anläggas i anslutning till de befintliga. Ved tillhandahålls vid eldstäderna. Leder underhålls årligen samt oftare vid behov. Gårdsbilden vid Klättetorpet

kan tydliggöras genom att integrera jordkällaren med den hävdade ytan. Eventuellt kan ett fågeltorn anläggas på lämplig plats i anslutning till strandängen.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Skötselområde
Markvård		
Omställning av tidigare åker till betesmark.	1	2C
Bete på hela ytan samt röjning av buskar, sly och ohävdarter.	1	2
Glesa ut hagen öster om Klättetorpet.	2	2D
Manuell röjning av gran för att friställa äldre tall.	2	3A, 3B
Manuell röjning av lövsly vid behov.	2	3D, 3E
Manuell röjning av unggran vid behov.	2	3C, 3D, 3E, 3F
Igenläggning av diken.	1	3C
Anläggningar för friluftslivet		
Löpande underhåll av väg, parkeringsplats, leder, rastplatser, informationsskyltar och toalett.	1	4
Utvidga hävdad område kring Klättetorpet.	2	4
Iordningställande av fler rastplatser vid behov.	3	4

6. Hotbild

Nedan listas potentiella hot mot naturvärdena inom Natura 2000-området Bergs klätt. Flera av dessa motverkas genom reservatsbildningen. För naturtyperna taiga (9010) och näringsrik granskog (9050) utgörs hoten framför allt av skogsbruk och därtill hörande åtgärder medan hoten för naturtypen silikatbranter (8220) främst handlar om mekanisk åverkan på berget. För arten nordisk klipptuss (1981) är hoten främst ökad exponering för sol och vind, ofta i anslutning till avverkning.

Skogsbruk, inklusive avverkning, röjning, gallring, gödsling, dikning och andra produktionshöjande åtgärder. Markskador vid körning med tunga maskiner och fragmentering vid byggande av skogsbilvägar.

Brist på naturlig dynamik, exempelvis stormar, bränder och insektsangrepp.

Alltför omfattande viltbete med onaturlig trädslagsfördelning som följd.

Alltför intensivt friluftsliv med slitage som följd.

Bergtäkt eller annan exploatering.

Nedfall av kemiska ämnen.

7. Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Bevarandemålen för området kommer att preciseras i nivåsatta s.k. målindikatorer. En redogörelse för uppföljning av målindikatorerna kommer att finnas i en särskild uppföljningsplan.

Uppföljning av skötselåtgärder

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp. Redovisning av genomförd åtgärd ska ange vad som gjorts i vilket område och tidsåtgången för åtgärden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret)- redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.